

**ELS SERVEIS DE CENTRES
RESIDENCIALS I DIÛRNS
PER A PERSONES
AMB DROGODEPENDÈNCIES
I/O ALTRES ADDICCIONS
I PER A PERSONES
AMB EL VIRUS VIH-SIDA**

Estudi de Costos de la Cartera de Serveis Socials, 5

**Generalitat
de Catalunya**

**El Govern de
*Tot Ho Fem***

Els serveis de centres residencials i diürns per a persones amb drogodependències i/o altres addiccions i per a persones amb el virus VIH-SIDA

Col·lecció Estudi de Costos de la Cartera de Serveis Socials, 5

© **Generalitat de Catalunya, 2025**

Departament de Drets Socials i Inclusió, 2025

Passeig de Taulat, 266-270

08019 Barcelona

Imatge de coberta: **Freepik** (www.freepik.com)

Elaboració de l'estudi: **Gabinet Tècnic**

Edició: **Secció de Publicacions i Assessorament Lingüístic**

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional. La llicència es pot consultar a la pàgina web de [Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Podeu trobar aquesta i les altres obres que ha publicat el Departament de Drets Socials i Inclusió al nostre [catàleg de publicacions](#).

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	6
1. <i>Antecedents.....</i>	6
2. <i>Àmbit d'estudi.....</i>	8
3. <i>Metodologia de treball</i>	9
4. <i>Formulari</i>	10
5. <i>Mostra.....</i>	12
6. <i>Descripció dels serveis.....</i>	13
ANÀLISI DE COSTOS	15
1. <i>Objecte de cost.....</i>	15
2. <i>Desglossament del cost en blocs i categories</i>	15
3. <i>Tractament dels valors zero i nuls</i>	19
4. <i>Tractament d'outliers</i>	20
RESULTATS	22
1. <i>Distribució del cost.....</i>	22
2. <i>Altres distribucions del cost</i>	35
CONCLUSIONS	39
BIBLIOGRAFIA.....	41
ANNEX: FORMULARI	42

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1. Centres de la mostra	12
Taula 2. Mostra i ubicació	13
Taula 3. Mostra i règim jurídic	13
Taula 4. Mostra i vegueria	14
Taula 5. Ocupació de les places	14
Taula 6. Conceptes inclosos en el cost de la prestació del servei	17
Taula 7. Conceptes inclosos en el cost complementari	18
Taula 8. Conceptes inclosos en el cost de l'immoble	19
Taula 9. Conceptes inclosos en el cost dels serveis opcionals.....	19
Taula 10. Distribució del cost i percentatge dels serveis de centre de dia i llar residència	25
Taula 11. Distribució del cost de la comunitat terapèutica, baixa i mitja intensitat	26
Taula 12. Distribució del cost de la comunitat terapèutica d'alta intensitat.....	27
Taula 13. Cost en personal respecte del cost total	28
Taula 14. Cost per hora treballada.....	31
Taula 15. Distribució de la mostra per conveni aplicat	32
Taula 16. Costos estructurals externs i costos d'administració.....	34
Taula 17. Distribució dels centres segons la naturalesa i el servei.....	35
Taula 18. Altres estructures de cost.....	36
Taula 19. Cost mensual per usuari	40

ÍNDEX DE GRÀFICS

Gràfic 1. Distribució del cost.....	24
Gràfic 2. Cost anual per servei i col·lectiu professional.....	29
Gràfic 3. Col·lectius més freqüents per hores treballades	30
Gràfic 4. Comparació entre la retribució per hora i el total d'hores contractades per col·lectiu professional, segons el servei	31
Gràfic 5. Distribució del cost segons la imputació	37
Gràfic 6. Distribució del cost segons la naturalesa.....	38

INTRODUCCIÓ

1. Antecedents

La Cartera de serveis socials 2010-2011 es va crear mitjançant la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, i està regulada pel Decret 142/2010, d'11 d'octubre. És l'instrument que determina el conjunt de prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i assegura l'accés a les prestacions garantides.

Aquest instrument, actualitzat i prorrogat per les lleis de pressupostos successives de la Generalitat de Catalunya, defineix cada tipus de prestació, la població destinatària, l'organisme i l'equip professional responsable de la gestió, els perfils i les ràtios de professionals, els estàndards de qualitat i els requisits normatius per accedir als serveis. A més, recull els mòduls econòmics d'algunes prestacions, per a les quals s'estableixen el cost de referència del servei, el mòdul social que assumeix la Generalitat i el copagament dels usuaris.

Atès que el contingut de la Cartera no s'havia examinat detingudament des que es va crear, el Govern de la Generalitat de Catalunya va determinar, mitjançant l'Acord GOV/52/2023, de 14 de març, que es revisés i s'actualitzés de manera integral, tant pel que fa al contingut com als mòduls econòmics establerts per a cada servei. Per implementar una planificació econòmica i financera adequada de la revisió, és imprescindible dur a terme un càlcul dels costos directes i indirectes en la prestació dels serveis que s'hi inclouen o s'hi inclouran.

Tot i que els imports que preveu la Cartera s'han anat modificant puntualment mitjançant diverses normes jurídiques, el càlcul s'ha d'abordar de manera integral, tenint en compte els costos efectius vinculats als serveis, a fi de disposar de dades

actualitzades. Aquest enfocament ha de facilitar una renovació basada en un coneixement sòlid de l'impacte econòmic i financer que comportarà aquest canvi en el pressupost de la Generalitat de Catalunya a mitjà i llarg termini.

En aquest context, l'1 de juny de 2023 el Departament de Drets Socials va acordar amb els sindicats i les patronals del sector social elaborar un estudi de l'escandall de costos dels serveis socials per actualitzar —de manera rigorosa, objectiva i amb criteris econòmics— el cost dels recursos que gestionen les entitats proveïdores. El Programa temporal per a la revisió dels mòduls econòmics dels serveis inclosos en la Cartera de serveis socials neix, doncs, amb aquest objectiu. En aquest mateix acord, es crea la Comissió de Seguiment del Programa, que col·labora amb el Departament en la revisió de costos, entre altres funcions.

En el marc d'aquest acord i amb l'objectiu de revisar els mòduls econòmics dels serveis inclosos en la Cartera de serveis socials, el juliol de 2023 es va constituir un equip tècnic adscrit al Gabinet Tècnic de la Secretaria General del Departament de Drets Socials i Inclusió, en el marc del Programa temporal creat per l'Acord GOV/52/2023, de 14 de març. A més, per al disseny inicial d'una metodologia de càlcul objectiva i integral, el Programa va comptar amb el suport del doctor Quico Marín, de la Universitat Pompeu Fabra, acadèmic especialitzat en l'anàlisi de costos dels serveis públics.

El 6 d'octubre de 2023, en la reunió de la Comissió esmentada, es va consensuar l'ordre de l'estudi de l'escandall. Aquesta proposta dividia els serveis en blocs segons la forma de prestació (centres residencials, habitatges, acompanyament, etc.), i cada bloc se subdividia per col·lectius (gent gran, infants i adolescents, persones amb discapacitat, etc.). El primer bloc estudiat corresponia als centres residencials i de dia per a la gent gran; el segon, als serveis residencials per a infants, adolescents i joves que depenien de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, i el tercer, als serveis residencials i diürns per a persones amb discapacitat. Els tres estudis són públics i es poden consultar al web del Departament de Drets Socials i Inclusió.¹

Els serveis que s'analitzen en aquest informe també són de la mateixa tipologia (residencials i diürns), adreçats als col·lectius següents: persones amb drogodependències i/o altres addiccions i persones afectades pel virus VIH-sida. En un

¹ Disponibles a:

https://dixit.gencat.cat/ca/detalls/Article/estudis_costos_cartera_serveis_socials.html

informe elaborat en paral·lel, també s'hi analitzen els serveis adreçats a persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental.

Finalment, cal destacar la col·laboració i la disposició de l'equip de la Direcció General de Serveis Socials i Inclusió, de la Direcció General d'Accreditació i Provisió de Serveis i dels serveis territorials del Departament de Drets Socials i Inclusió, així com la de les entitats prestadores de serveis que han participat en l'elaboració de l'estudi. En aquest context de revisió integral, el compromís i la dedicació de tots els implicats han estat imprescindibles en l'estudi de l'escandall dels serveis de centres residencials i diürns per a persones amb drogodependències i/o altres addiccions, així com per a persones afectades pel virus VIH-sida.

2. Àmbit d'estudi

Aquest estudi analitza els costos associats als serveis de centres residencials i diürns adreçats a dos col·lectius: persones amb drogodependències i/o altres addiccions i persones afectades pel virus VIH-sida. Els serveis per a persones amb drogodependències i/o altres addiccions, així com els seus codis de Cartera, són els següents:

- **Servei de centre de dia per a persones amb addiccions (1.2.8.2.1):** servei social especialitzat d'atenció diürna centrat en la rehabilitació i la inclusió social i comunitària de persones amb conductes addictives. La seva finalitat és donar resposta a les diferents necessitats psicosocioeducatives que pot presentar la persona durant el seu procés de recuperació.
- **Serveis de comunitat terapèutica per a persones amb drogodependències (1.2.8.2.3):** servei social especialitzat d'acolliment residencial, substitutiu de la llar de manera transitòria, que, mitjançant un règim d'autogestió com a eina socialitzadora, proporciona acolliment, cura, vida comunitària, intervenció professional i seguiment de rehabilitació terapèutica a les persones amb conductes addictives durant el seu procés de rehabilitació, amb la finalitat de millorar el control de la conducta addictiva i extingir-la, així com d'avançar en el seu desenvolupament personal i en el procés d'integració social. Aquest servei es divideix en tres modalitats:
 - Servei de comunitat terapèutica per a persones amb drogodependències, baixa intensitat (1.2.8.2.3.1)
 - Servei de comunitat terapèutica per a persones amb drogodependències, mitja intensitat (1.2.8.2.3.2)

- Servei de comunitat terapèutica per a persones amb drogodependències, alta intensitat (1.2.8.2.3.3)

Pel que fa a les persones afectades pel virus VIH-sida, s'analitza el servei següent:

- **Servei temporal de llar residència per a persones afectades pel virus VIH-sida (1.2.9.2.2):** servei d'acolliment residencial, substitutiu de la llar de manera transitòria, que ofereix suport i acompanyament a persones afectades pel virus VIH-sida, que pateixen exclusió social i que estan en procés de tractament, d'integració social o de seguiment, amb la finalitat de millorar la seva qualitat de vida mitjançant una intervenció professional, integral i intensiva, a fi que progressin cap a una vida autònoma en l'àmbit comunitari.

3. Metodologia de treball

Per tenir una visió general dels serveis socials i disposar de les dades i els càlculs de les persones que en són responsables, la primera font d'informació han estat les reunions amb tècnics i càrrecs del Departament de Drets Socials i Inclusió, així com la normativa vigent que en regula les característiques i el finançament associat. Aquesta fase preliminar de l'estudi ha estat especialment útil per definir el marc normatiu i jurídic, i obtenir una primera aproximació del funcionament dels serveis.

Per abordar el càlcul del cost de la prestació dels serveis de manera integral, tenint en compte tots els costos efectius que s'hi vinculen, s'ha emprat la metodologia que es descriu a continuació, inspirada en els estudis de Díaz (2012), Díaz *et al.* (2022) i Idescat (2019).²

Recollida d'informació

A fi d'obtenir informació sobre els serveis objecte d'anàlisi, s'ha dissenyat un formulari tenint en compte les especificitats del sector en general i dels diferents serveis en particular. Prèviament, s'han fet reunions amb representants de les entitats del sector per fer les adaptacions adients al formulari i per garantir-ne una interpretació correcta.

Aquest formulari s'ha enviat als proveïdors dels serveis analitzats amb l'objectiu de recollir-ne les dades econòmiques i de costos. També se'ls ha sol·licitat que facilitin els comptes anuals i la memòria econòmica o l'auditoria corresponent a l'any 2023, amb la

² Els estudis consultats es recullen de manera detallada a la bibliografia (apartat 5).

justificació de les despeses directes i indirectes de la prestació del servei.³ Aquesta informació permetrà fer comprovacions internes sobre la categorització de costos i aplicar un tractament estadístic rigorós a les dades obtingudes.

Comprovació i tractament de la informació

Un cop recollida tota la informació, s'ha verificat, mitjançant l'anàlisi de les respostes obtingudes del formulari, que no s'han duplicat costos ni n'ha quedat cap exclòs. Aquesta comprovació s'ha dut a terme a partir dels comptes anuals de l'entitat, analitzant que tota la despesa relativa als serveis avaluats hagi estat imputada correctament.

En cas de dubtes sobre la informació facilitada en el formulari de costos, s'ha contactat amb els proveïdors de serveis per garantir que els responsables de respondre'l l'han interpretat de manera homogènia. També s'ha verificat que les dades econòmiques, de personal i de serveis s'han inclòs seguint criteris comuns. A més, s'han aplicat processos de depuració a determinades dades, com ara els camps amb valor zero o l'eliminació d'observacions atípiques, tècniques que s'explicaran detalladament en apartats posteriors.

Anàlisi de la informació

Atesa la casuística específica dels serveis analitzats, s'han aplicat eines metodològiques especialitzades i s'ha dissenyat una arquitectura de dades *ad hoc* per garantir la imputació correcta dels costos. Com a primer pas, s'ha calculat el valor de cada element de cost per plaça ocupada. A partir d'aquest càlcul inicial, s'han establert diverses classificacions de costos i s'han analitzat els conceptes més rellevants per facilitar la comprensió de l'estructura de costos dels serveis.

4. Formulari

Tot i disposar d'una àmplia varietat d'informació de diverses fonts, el càlcul dels costos de la prestació dels serveis s'ha d'abordar de manera integral. Per aquest motiu, les dades s'han recopilat mitjançant un formulari dissenyat específicament amb aquesta finalitat. Les fonts utilitzades per elaborar-lo han estat els formularis emprats en l'Enquesta econòmica dels serveis socials de l'Idescat, diversos treballs acadèmics

³ Tal com determina l'Ordre TSF/218/2020, de 16 de desembre, per a la provisió dels serveis de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública.

recollits a la bibliografia, així com les recomanacions i els suggeriments del professor Quico Marín.

El formulari, inclòs en l'annex, es va enviar a tots els centres que presten els serveis descrits. Prèviament, es va validar mitjançant un treball de camp inicial, que va consistir en una reunió amb els representants del sector i en visites presencials als centres prestadors d'aquests serveis. El formulari consta de tres apartats, que es descriuen a continuació.

El primer recull informació sobre el servei objecte de prestació, incloent-hi el nombre de places autoritzades (concertades i no concertades), la capacitat registral, les estades reals registrades durant el 2023, el nombre de dies d'atenció anuals i les hores d'atenció diàries. Aquest apartat permet seleccionar més d'un servei, a fi de donar la possibilitat d'informar dels costos de manera conjunta si aquests es presten en un mateix establiment i no es disposa d'una comptabilitat segmentada per servei.

També inclou qüestions sobre les instal·lacions, com ara el règim de propietat dels centres (propietat, arrendament o cessió), així com la seva dimensió (metres útils i de terreny). A més, hi recull la vegueria on s'ubiquen i la seva localització (nucli urbà, perifèria del nucli urbà o zona rural). Finalment, demana sobre el tipus de gestió (interna o externa) dels serveis generals: cuina, neteja i bugaderia, manteniment i reparació, transport i seguretat.

El segon apartat pregunta per temes de personal. Demana el nombre de professionals que van treballar durant el 2023, les hores contractades i les hores de substitució, així com el cost total anual per col·lectiu professional, agrupats en personal de direcció i administració, personal assistencial, personal sanitari i personal de serveis generals. En aquest cas, els col·lectius professionals s'adapten als que presten servei en els àmbits analitzats. A més, sol·licita informació complementària, com ara el conveni col·lectiu d'aplicació, l'antiguitat mitjana del personal del centre, el nombre de persones en pràctiques i de personal no remunerat, i el percentatge d'absentisme, entre d'altres.

Finalment, el tercer apartat del formulari recull les dades econòmiques i els costos associats al servei. S'hi detallen les despeses corrents, incloent-hi compres, serveis contractats, subministraments, despeses de personal, costos de gestió i altres despeses.

5. Mostra

Un dels punts més rellevants en un estudi de costos és la selecció de la mostra. Per elaborar aquest escandall, s'ha enviat el formulari de costos a tots els centres que presten algun dels serveis objecte d'estudi. Segons el Registre d'entitats, serveis i establiments socials (RESES), hi ha 36 serveis residencials i diürns adreçats a persones amb drogodependències i/o altres addiccions o a persones afectades pel virus VIH-sida que es presten en centres amb places concertades o de gestió delegada.

Del total dels serveis analitzats, s'han rebut 31 formularis. D'aquests, se n'han descartat 4, per incongruències que s'han detectat o per no haver obtingut resposta als requeriments d'informació addicional. Per tant, s'han considerat vàlids 27 formularis. Atès que no s'ha seleccionat més d'un servei en cap dels formularis rebuts, els 27 formularis rebuts es corresponen a 27 centres i 27 serveis.

La taula 1 mostra el nombre de serveis segons les dades del RESES, el nombre de serveis analitzats i, finalment, el pes que aquests representen sobre el total. Tal com s'observa, el percentatge de centres de la mostra respecte de l'univers és força elevat en els tres serveis analitzats. Això permet, amb criteris objectius i estadístics, extrapolar els resultats obtinguts al conjunt de l'univers amb un marge d'error notablement reduït.

Taula 1. Centres de la mostra

Servei	Total de centres	Nombre de centres de la mostra	Mostra sobre l'univers
Centre de dia	11	6	55%
Comunitat terapèutica	19	15	79%
Llar residència	6	6	100%

Font: elaboració pròpia.

De les 15 comunitats terapèutiques, 6 són de baixa intensitat, 6 d'alta intensitat i 3 de mitja intensitat.

6. Descripció dels serveis

Si s'analitzen els 27 centres que s'han tingut en consideració en aquest estudi, es poden dividir en categories segons diverses característiques, com ara el nombre de places, el territori, la ubicació o el règim jurídic. Pel que fa a la naturalesa jurídica de les entitats, cal destacar que la majoria són entitats privades sense ànim de lucre, és a dir, del tercer sector.

Les taules 2, 3 i 4 mostren com es divideixen els serveis analitzats segons les categories esmentades. Tal com s'observa a les taules, la majoria de centres se situen en nucli urbà i presten el servei en règim de concert social.

Taula 2. Mostra i ubicació

Ubicació	Nombre de centres
Nucli urbà	15
Perifèria del nucli urbà	3
Zona rural	9

Font: elaboració pròpia.

Taula 3. Mostra i règim jurídic

Règim jurídic	Nombre de centres
Concert social	26
Gestió delegada	1

Font: elaboració pròpia.

Taula 4. Mostra i vegueria

Vegueria	Nombre de centres
Barcelona	11
Camp de Tarragona	5
Catalunya Central	6
Girona	5

Font: elaboració pròpia.

Pel que fa a l'ocupació de les places, la taula 5 recull, de cada servei, el total de places autoritzades dels serveis de la mostra i el percentatge d'ocupació.

Taula 5. Ocupació de les places

Servei	Total de places autoritzades públiques	Total de places privades	Ocupació de les places (públiques i privades)
Centre de dia	72	65	69,48%
Comunitat terapèutica, baixa intensitat	177	14	64,64%
Comunitat terapèutica, mitja intensitat	96	67	83,08%
Comunitat terapèutica, alta intensitat	64	6	87,48%
Llar residència	112	3	93,42%

Font: elaboració pròpia.

Tal com s'observa a la taula 5, els serveis que presten una ocupació més alta són els serveis de comunitat terapèutica d'alta i mitja intensitat i de llar residència. En canvi, el servei de centre de dia i de comunitat terapèutica de baixa intensitat no arriben al llindar del 70% d'ocupació.

ANÀLISI DE COSTOS

1. Objecte de cost

En aquest estudi, l'objecte de cost és cadascun dels serveis descrits a l'apartat corresponent a l'àmbit d'estudi. Com que tots els formularis rebuts fan referència a un sol centre i un sol servei, l'objecte de cost és, alhora, l'establiment físic. Per aquest motiu, a diferència dels escandalls de costos aplicats als serveis per a gent gran i persones amb discapacitat, no caldrà dur a terme cap imputació de costos entre serveis. Aquests serveis tampoc presenten heterogeneïtat de ràtios ni tarifes en funció de la necessitat de suport dels usuaris, per la qual cosa no caldrà fer cap imputació addicional en aquest sentit.

És rellevant destacar que l'objectiu principal d'aquest estudi és determinar el cost per usuari per a cadascun dels serveis de la Cartera inclosos en l'àmbit d'anàlisi. Això comporta establir què s'ha de comptabilitzar en el cost del servei bàsic, tal com es descriu a la Cartera.

Per exemple, la manutenció i el transport es consideren part del servei bàsic en el servei de llar residència. En canvi, en el cas dels serveis diürns, d'acord amb els annexos de l'Ordre TSF/218/2020, de 16 de desembre, aquests són serveis opcionals que, si es presten, s'han de finançar al marge de la tarifa bàsica que determina la Cartera, habitualment mitjançant l'aportació econòmica dels usuaris.

2. Desglossament del cost en blocs i categories

El cost total es pot descompondre en diversos elements, amb l'objectiu de corregir unes diferències potencials que no necessàriament estan relacionades amb la

prestació del servei. Per fer-ho, es classifiquen els costos en tres blocs: el cost de la prestació del servei, el cost complementari i el cost de l'immoble.

El primer bloc, corresponent al cost de la prestació del servei, es divideix en diferents categories de costos segons la seva naturalesa: costos de personal d'atenció directa, despeses directes per als usuaris, cuina, neteja i bugaderia, manteniment, transport, seguretat i subministraments.

El segon bloc, relacionat amb els costos complementaris, inclou els costos d'administració i altres costos complementaris. Finalment, el tercer bloc es correspon al cost d'immoble.

A banda d'aquests tres blocs, se'n defineix un d'addicional en què es recullen els costos dels serveis opcionals, els quals no formem part del servei bàsic. Tal com s'ha comentat a l'apartat anterior, l'objectiu d'aquest estudi és establir el cost del servei bàsic de la Cartera per usuari. Per aquest motiu, s'exclouen del càlcul tots els costos relacionats amb la prestació de serveis opcionals.

El desglossament permet identificar de manera més precisa les observacions atípiques (*outliers*) per categoria, en comptes de fer-ho només pel cost total. Gràcies a aquesta metodologia, es pot dur a terme una depuració més acurada de les dades, una anàlisi dels determinants principals del cost de la prestació dels serveis, el càlcul del percentatge mitjà de cada despesa respecte al total de costos i la desviació pel que fa a la mitjana.

Cost de la prestació del servei

En aquest bloc s'inclouen tots els costos necessaris per prestar el servei tal com està definit a la Cartera. Per comparar els centres en funció de la seva naturalesa i règim jurídic, els costos es desglossen en categories. Seguint l'estructura del formulari, les categories principals es recullen a la taula 6.

Taula 6. Conceptes inclosos en el cost de la prestació del servei

Categoria	Conceptes
Personal d'atenció directa	- Personal assistencial - Contractació de professionals externs assistencials - Personal sanitari - Contractació de professionals externs sanitaris - Cost anual de les indemnitzacions - Cost anual de les persones en pràctiques
Despeses directes per als usuaris	- Compra de parament de la llar i vestuari - Compra de material educatiu, activitats i oci - Compra de material sanitari i medicaments - Contractació d'activitats, tallers, oci i lleure
Cuina⁴	- Personal de cuina - Compra d'aliments - Contractació de servei de cuina
Neteja i bugaderia	- Personal de neteja i bugaderia - Compra de material de neteja i bugaderia - Contractació de neteja i bugaderia
Manteniment	- Personal de manteniment, conservació, reparació i jardineria - Compra de material de manteniment, conservació, reparació i jardineria - Contractes de manteniment, conservació, reparació i jardineria - Contractes de recollida i tractament de residus
Seguretat	- Personal i contractació de seguretat
Transport⁵	- Conductor/a - Contractació de serveis de transport - Arrendaments de vehicles - Compra de mobilitat i transport
Subministraments	- Subministraments d'energia elèctrica - Subministraments d'aigua - Subministraments de gas - Altres subministraments - Comunicacions

Font: elaboració pròpia.

⁴ La categoria de cuina no es considera un servei bàsic per al servei de centre de dia.

⁵ La categoria de transport no es considera un servei bàsic per al servei de centre de dia.

Cost complementari

Tot i que hi ha despeses que estan relacionades amb l'activitat que duen a terme els centres analitzats i que, a més, són necessàries, no es vinculen directament a la prestació del servei tal com està definit a la Cartera de serveis socials. Aquests són els anomenats costos complementaris, i es divideixen entre el cost d'administració i altres costos complementaris.

Els costos d'administració inclouen el personal intern que porta a terme tasques administratives, algunes compres i contractes de serveis, així com els costos estructurals externs.⁶ Els altres costos complementaris engloben les compres i els contractes que no encaixen amb cap de les categories anteriors: altres arrendaments i amortitzacions, assegurances i tributs, entre d'altres. Els conceptes que integren les dues categories d'aquest bloc es recullen a la taula 7.

Taula 7. Conceptes inclosos en el cost complementari

Categoria	Conceptes
Administració	- Personal d'administració - Personal de recepció i consergeria - Compra de material de prevenció - Compra de material d'oficina i petits elements informàtics - Contractació de serveis de gestoria o assessoria - Contractació de serveis informàtics - Contractació de formació i prevenció de riscos - Costos estructurals externs
Altres costos complementaris	- Altres compres i altres contractes - Altres arrendaments - Primes d'assegurances - Despeses financeres i bancàries - Tributs - Pèrdues i despeses excepcionals - Altres amortitzacions - Variació d'existències

⁶ Els costos estructurals externs fan referència a les despeses que generen els serveis centrals o compartits dins d'una organització i s'imputen als serveis o centres que presten serveis directes. Aquestes despeses no deriven de l'activitat directa d'un centre o servei específic, sinó que corresponen a activitats de suport necessàries per al funcionament global de l'entitat i, indirectament, dels centres prestadors. En són exemples els serveis administratius, financers, informàtics, de recursos humans o jurídics. Aquests serveis són comuns a tota l'organització i, per tant, es reparteixen entre les unitats o centres en funció de criteris objectius i predeterminats, com ara el nombre de treballadors, el volum d'activitat o altres indicadors rellevants.

Cost de l'immoble

El tercer bloc de costos correspon al cost de l'immoble. Es tracta d'un component rellevant que té una incidència significativa en el cost global del servei, ja que fa referència a les despeses associades a l'espai físic on es duen a terme les activitats dels centres.

Tal com s'indica a la taula 8, aquest bloc inclou, d'una banda, les despeses derivades de l'arrendament d'immobles en centres que presten els seus serveis en edificis de lloguer i, de l'altra, les amortitzacions d'immobles en centres que desenvolupen l'activitat en edificis de propietat, sempre que encara es trobin dins del període d'amortització.

Taula 8. Conceptes inclosos en el cost de l'immoble

Bloc	Conceptes
Cost de l'immoble	- Arrendament d'immobles - Amortitzacions d'immobles

Font: elaboració pròpia.

Cost dels serveis opcionals

Com s'ha explicat anteriorment, els serveis opcionals no s'inclouen en la descripció dels serveis bàsics de la Cartera i no són necessaris per a la seva provisió. La persona usuària pot escollir si els vol rebre o no. La taula 9 recull aquests conceptes.

Taula 9. Conceptes inclosos en el cost dels serveis opcionals

Bloc	Conceptes
Cost dels serveis opcionals	- Manutenció i transport per al servei de centre de dia adreçat a persones amb addiccions

3. Tractament dels valors zero i nuls

En la recollida de dades, s'han identificat diverses categories que no han estat emplenades per alguns centres, fet que ha generat valors iguals a zero. Aquesta circumstància, habitual en la recopilació de dades, pot respondre a dues casuístiques. D'una banda, el centre pot desconèixer el valor d'una determinada categoria i, per aquest motiu, deixa l'espai en blanc (això no implica que no existeixi el cost, sinó que el centre no en té constància o no disposa de la informació necessària). D'altra banda,

el valor zero pot indicar que, efectivament, no hi ha cap despesa associada a aquella categoria perquè el centre no genera aquest tipus de cost.

Per garantir que les dades s'interpreten correctament, és essencial comprendre la naturalesa de la informació sol·licitada. Amb aquest objectiu, s'ha dut a terme una anàlisi comparativa dels qüestionaris rebuts, amb la col·laboració dels centres, per identificar quins conceptes de cost no s'han d'interpretar com a valors zero, sinó com a valors nuls, i, per tant, no s'han de tenir en compte en el càlcul de resultats.

Un exemple habitual correspon al cost de subministrament de gas o d'altres fonts com el gasoil. Alguns centres no en fan ús, de manera que, en aquests casos, el valor zero reflecteix correctament que no hi ha despesa en aquesta subcategoria. En canvi, en subministraments bàsics com l'electricitat i l'aigua, en què sempre hi ha una despesa associada, la manca d'informació es considera un valor nul i, per tant, no es computa en el càlcul del cost mitjà per a aquesta subcategoria.

La distinció entre els valors zero i nuls és imprescindible per assegurar la coherència i la fiabilitat de les dades, evitar distorsions en l'estimació dels costos mitjans i garantir una representació ajustada al funcionament dels centres.

4. Tractament d'*outliers*

Les observacions atípiques (*outliers*) són dades que es desvien significativament de la resta de les observacions i poden afectar de manera considerable els resultats dels models estadístics. En aquest estudi s'han eliminat els valors atípics seguint criteris tècnics, amb l'objectiu d'evitar que esbiaixin els resultats, fer les dades més homogènies i assegurar que els resultats siguin estadísticament significatius, representatius i explicatius per al conjunt de centres analitzats.

Per detectar i visualitzar els *outliers* s'ha utilitzat un diagrama de caixa (*box plot*), una eina gràfica que facilita la comprensió de la distribució d'un conjunt de dades numèriques. Aquesta representació mostra la mediana i els quartils mitjançant una caixa, mentre que els *whiskers* o bigotis mostren l'abast de les dades, excloent-ne els *outliers*. Els valors extrems, que es consideren *outliers*, es representen com a punts fora dels límits dels *whiskers* i permeten una visualització clara de la dispersió i la presència d'aquestes observacions atípiques.

Concretament, s'utilitza el mètode del rang interquartílic (IQR) per identificar els valors anòmals. Formalment, un valor x es considera *outlier* quan compleix alguns dels dos escenaris següents:

$$x < Q_1 - 1,5 * IQR$$

o bé

$$x > Q_3 + 1,5 * IQR$$

on:

Q_1 : el valor que separa el 25% inferior de les dades.

Q_3 : el valor que separa el 25% superior de les dades.

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

El tractament d'*outliers* es fa en el cas de les categories que presenten una distribució normal,⁷ com el cost en personal d'atenció directa. En canvi, no es porta a terme en el cas de les categories de cost que, per la seva casuística concreta, tenen distribucions no normals, com ara el transport o la seguretat.⁸

⁷ La distribució normal, també anomenada campana de Gauss, és una distribució de probabilitat contínua fonamental en estadística i probabilitat. Es caracteritza per tenir una forma simètrica i acampanada, amb la majoria de les observacions concentrades al voltant de la mitjana.

⁸ Les categories de transport i seguretat són exemples de distribucions no normals, atès que són serveis que no es donen a tots els centres i, per tant, en molts casos presenten un valor zero. Aquest fet desvirtua la distribució de cost i no permet efectuar un tractament d'*outliers*.

RESULTATS

1. Distribució del cost

El cost de referència s'ha calculat per cada servei i subcategoria de cost definits en l'apartat anterior: s'han agregat els costos corresponents a cadascuna d'aquestes subcategories per a tots els centres d'un mateix servei i s'ha dividit aquest total pel sumatori de la mitjana de places ocupades d'aquests centres. El cost total per plaça ocupada s'obté agregant els valors de les diverses subcategories de cost.

Aquest enfocament s'ha adoptat en lloc de calcular una mitjana simple del cost per plaça ocupada amb l'objectiu de presentar uns resultats orientats al nombre d'usuaris atesos i no al nombre de centres. D'aquesta manera, el pes proporcional de cada centre és equivalent al nombre d'usuaris atesos, i així es determina amb més precisió quin és el cost mitjà anual per plaça ocupada de cada servei.

Cal destacar que el cost per plaça ocupada no equival al cost total per usuari, ja que en alguns casos els usuaris romanen poc temps al servei i es poden produir sortides i entrades durant l'any. Per tant, aquest nombre reflecteix el cost associat a un usuari que s'està un any al centre, és a dir, en una plaça ocupada (independentment que hagi estat ocupada per un usuari durant tot l'any o per més d'un).

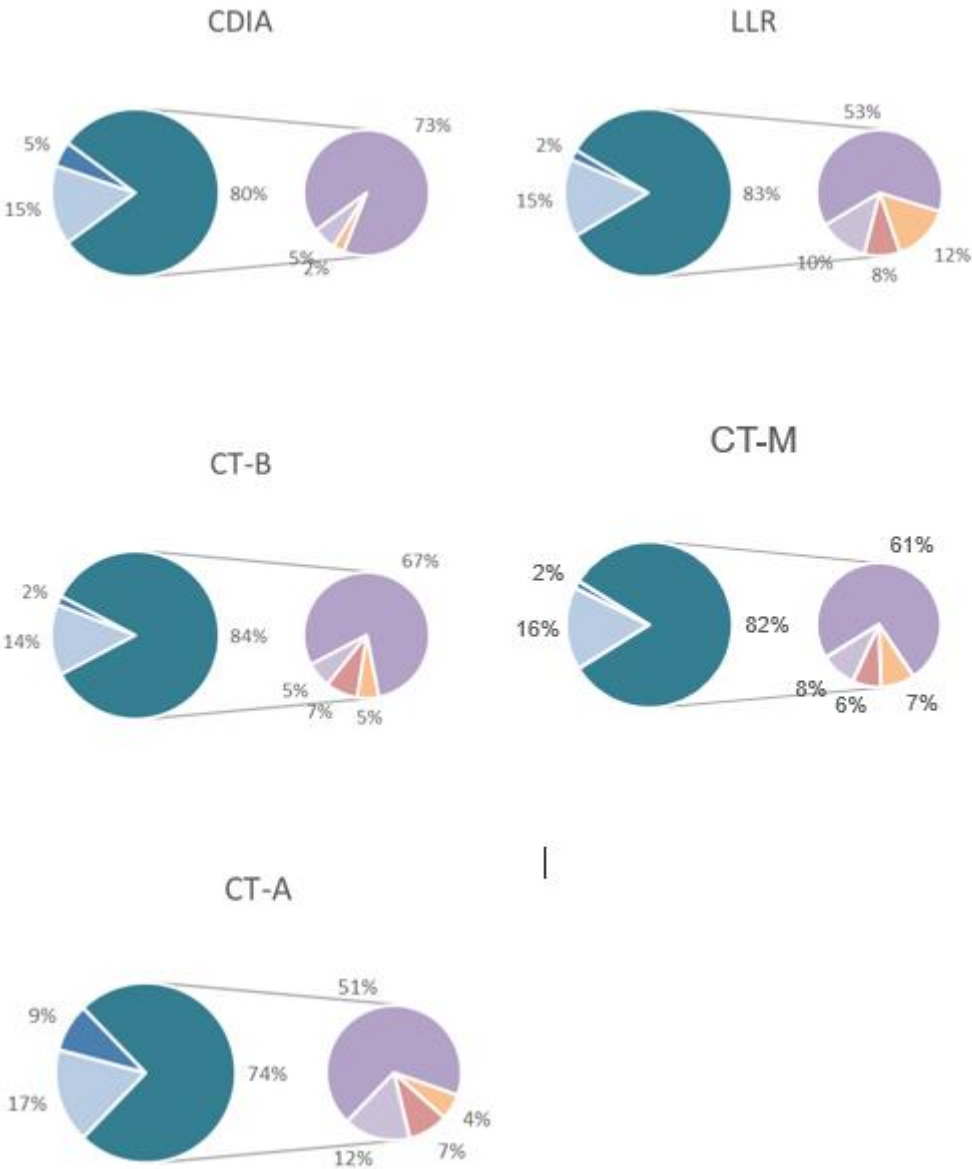
Al gràfic 1 es mostra la distribució del cost entre els tres grans blocs descrits anteriorment, així com les categories del cost de la prestació del servei. A les taules 10, 11 i 12 s'observa, per cada servei objecte de l'estudi, el cost mitjà per plaça ocupada i any, desglossat en blocs (cost de la prestació del servei, cost complementari

i cost de l'immoble) i categories de cost, així com el pes sobre el total de cada bloc i categoria de cost.⁹

És rellevant destacar que els resultats obtinguts en aquests serveis s'han de valorar amb cautela atès el nombre reduït de serveis, fins i tot amb una representativitat elevada, què és del 100% en el cas del servei de llar residència per a persones amb VIH-sida. En el servei de comunitat terapèutica, algunes entitats gestionen fins a tres centres diferents. Aquest fet, atès el reduït nombre d'observacions, fa que les condicions particulars d'aquestes entitats i la seva comptabilitat tinguin un gran impacte en els resultats. També cal remarcar que a mitjan any 2023 es va modificar el règim de prestació dels serveis, que operaven en règim de subvenció i van passar a operar en règim de concert social. Aquest canvi va comportar un increment molt notable del finançament dels serveis de comunitat terapèutica.

⁹ El cost total inclou les despeses corrents, així com les amortitzacions i les variacions d'existències, que no són pròpiament despeses corrents.

Gràfic 1. Distribució del cost

DISTRIBUCIÓ DEL COST TOTAL	COST DE LA PRESTACIÓ DEL SERVEI
Cost de la prestació del servei	Personal d'atenció directa
Cost complementari	Manutenció
Cost de l'immoble	Neteja i manteniment
	Altres

Taula 10. Distribució del cost i percentatge dels serveis de centre de dia i llar residència

Concepte	Centre de dia	%	Llar residència	%
COST DE LA PRESTACIÓ DEL SERVEI	5.832,94	80%	31.637,75	83%
PERSONAL D'ATENCIÓ DIRECTA	5.348,29	73%	20.041,00	53%
Personal assistencial i social	5.341,14	73%	17.517,89	46%
Personal sanitari	7,15	0%	2.565,15	7%
Altres	-	0%	40,37	0%
MANUTENCIÓ		-	3.954,82	10%
Personal de cuina	-	-	2.183,20	6%
Compra d'aliments	-	-	1.479,73	4%
Contracte de servei de cuina	-	-	291,88	1%
NETEJA I BUGADERIA	68,48	1%	2.419,91	6%
Personal de neteja i bugaderia	24,19	0%	2.084,33	5%
Compra de material de neteja	7,22	0%	293,25	1%
Contracte de neteja i bugaderia	37,07	1%	42,33	0%
MANTENIMENT	101,97	1%	2.311,21	6%
Personal de manteniment	-	0%	1.061,83	3%
Contracte de residus	-	0%	12,85	0%
Contracte de manteniment	63,51	1%	826,55	2%
Compra de material de manteniment	38,45	1%	409,97	1%
SEGURETAT	17,96	0%	-	0%
Personal de seguretat	-	0%	-	0%
Contracte de seguretat	17,96	0%	-	0%
TRANSPORT	-	-	281,55	1%
Conductor/a	-	-	-	0%
Servei de transport	-	-	-	0%
Arrendaments de vehicles	-	-	45,86	0%
Compra de mobilitat i transport	-	-	235,69	1%
SUBMINISTRAMENTS	229,89	3%	2.135,04	6%
Energia elèctrica	91,26	1%	705,65	2%
Aigua	31,70	0%	266,70	1%
Gas	22,34	0%	879,64	2%
Altres subministraments	1,25	0%	49,19	0%
Comunicacions	83,34	1%	233,86	1%
DESPESES DIRECTES USUARIS	66,35	1%	494,22	1%
COST COMPLEMENTARI	1.135,32	15%	5.752,00	15%
ADMINISTRACIÓ	991,42	14%	4.195,80	11%
Personal d'administració	513,22	7%	3.024,91	8%
Costos estructurals externs	236,42	3%	283,58	1%
Altres	241,78	3%	887,32	2%
ALTRES COSTOS COMPLEMENTARIS	143,91	2%	1.556,19	4%
COST DE L'IMMOBLE	357,83	5%	765,41	2%
Arrendament d'immobles	345,61	5%	-	0%
Amortització d'immobles	12,21	0%	765,41	2%
COST ANUAL PER PLAÇA	7.326,09	-	38.237,56	-
COST MENSUAL PER PLAÇA	610,51	-	3.179,60	-

Font: elaboració pròpia.

Taula 11. Distribució del cost de la comunitat terapèutica, baixa i mitja intensitat

Concepte	CT de baixa intensitat	%	CT de mitja intensitat	%
COST DE LA PRESTACIÓ DEL SERVEI	23.203,86	85%	21.380,80	82%
PERSONAL D'ATENCIÓ DIRECTA	18.466,01	68%	15.920,95	61%
Personal assistencial i social	15.642,18	57%	12.469,37	48%
Personal sanitari	2.823,84	10%	3.451,58	13%
Altres	-	0%	-	0%
MANUTENCIÓ	1.521,78	6%	1.974,46	8%
Personal de cuina	-	0%	-	0%
Compra d'aliments	1.521,78	6%	1.974,46	8%
Contracte de servei de cuina	-	0%	-	0%
NETEJA I BUGADERIA	214,90	1%	387,02	1%
Personal de neteja i bugaderia	-	0%	10,23	0%
Compra de material de neteja	214,90	1%	111,49	0%
Contracte de neteja i bugaderia	-	0%	265,31	1%
MANTENIMENT	1.077,07	4%	1.504,37	6%
Personal de manteniment	226,38	1%	881,52	3%
Contracte de residus	21,57	0%	-	0%
Contracte de manteniment	383,19	1%	264,12	1%
Compra de material de manteniment	445,93	2%	358,73	1%
SEGURETAT	-	0%	-	0%
Personal de seguretat	-	0%	-	0%
Contracte de seguretat	-	0%	-	0%
TRANSPORT	144,57	1%	181,03	1%
Conductor/a	-	0%	-	0%
Servei de transport	-	0%	-	0%
Arrendaments de vehicles	5,06	0%	-	0%
Compra de mobilitat i transport	139,52	1%	181,03	1%
SUBMINISTRAMENTS	1.213,94	4%	1.132,28	4%
Energia elèctrica	384,76	1%	345,60	1%
Aigua	97,97	0%	179,67	1%
Gas	442,17	2%	147,37	1%
Altres subministraments	94,20	0%	134,47	1%
Comunicacions	194,84	1%	325,18	1%
DESPESES DIRECTES VINCULADES ALS USUARIS	565,58	2%	280,69	1%
COST COMPLEMENTARI	3.752,60	14%	4.219,53	16%
ADMINISTRACIÓ	2.518,03	9%	3.209,31	12%
Personal d'administració	1.760,69	6%	2.286,05	9%
Costos estructurals externs	214,00	1%	483,47	2%
Altres	543,33	2%	439,79	1%
ALTRES COSTOS COMPLEMENTARIS	1.234,58	5%	1.010,22	4%
COST DE L'IMMOBLE	480,25	2%	390,98	2%
Arrendament d'immobles	461,65	2%	385,29	1%
Amortització d'immobles	18,60	0%	5,69	0%
COST ANUAL PER PLAÇA	27.436,72	-	25.991,31	-
COST MENSUAL PER PLAÇA	2.286,39	-	2.165,94	-

Font: elaboració pròpia.

Taula 12. Distribució del cost de la comunitat terapèutica d'alta intensitat

Concepte	CT d'alta intensitat	%
COST DE LA PRESTACIÓ DEL SERVEI	26.116,91	75%
PERSONAL D'ATENCIÓ DIRECTA	17.815,91	51%
Personal assistencial i social	16.137,03	46%
Personal sanitari	1.676,91	5%
Altres	1,96	0%
MANUTENCIÓ	4.166,17	12%
Personal de cuina	235,20	1%
Compra d'aliments	3.119,60	9%
Contracte de servei de cuina	811,37	2%
NETEJA I BUGADERIA	176,75	1%
Personal de neteja i bugaderia	-	0%
Compra de material de neteja	176,75	1%
Contracte de neteja i bugaderia	-	0%
MANTENIMENT	1.444,88	4%
Personal de manteniment	243,97	1%
Contracte de residus	-	0%
Contracte de manteniment	212,07	1%
Compra de material de manteniment	988,84	3%
SEGURETAT	-	0%
Personal de seguretat	-	0%
Contracte de seguretat	-	0%
TRANSPORT	528,58	2%
Conductor/a	139,82	0%
Servei de transport	37,59	0%
Arrendaments de vehicles	318,20	1%
Compra de mobilitat i transport	32,97	0%
SUBMINISTRAMENTS	1.608,21	5%
Energia elèctrica	585,36	2%
Aigua	241,78	1%
Gas	291,87	1%
Altres subministraments	332,02	1%
Comunicacions	157,18	0%
ALTRES COSTOS DE LA PRESTACIÓ	376,42	1%
COST COMPLEMENTARI	5.959,21	17%
ADMINISTRACIÓ	4.872,42	14%
Personal d'administració	1.584,00	5%
Costos estructurals externs	2.488,88	7%
Altres	799,54	2%
ALTRES COSTOS COMPLEMENTARIS	1.086,79	3%
COST DE L'IMMOBLE	3.050,48	9%
Arrendament d'immobles	3.050,48	9%
Amortització d'immobles	-	0%
COST ANUAL PER PLAÇA	35.126,60	-
COST MENSUAL PER PLAÇA	2.927,22	-

Font: elaboració pròpia.

Cost de la prestació del servei

Personal

El personal es pot classificar en tres grans blocs: el personal d'atenció directa, que inclou el personal assistencial i el personal sanitari, i s'encarrega de l'atenció i el suport a les persones usuàries; el personal de serveis generals, responsable del bon funcionament dels centres i de la seva infraestructura; i el personal de direcció i administració, que exerceix funcions directives i de gestió de la institució. Tot i que el personal de consergeria està inclòs en el grup de costos d'administració, es considera part del personal de serveis generals. Tant aquest col·lectiu com el personal d'administració i gestió no s'imputen dins el bloc de cost de la prestació del servei.

La taula 13 mostra el pes del personal d'atenció directa sobre el cost total del servei i el pes del conjunt del personal sobre el cost total. La partida de personal d'atenció directa constitueix una part important del cost en tots els serveis: representa entre el 50% i el 73% del cost de la prestació, segons el tipus de servei. En la modalitat de comunitat terapèutica de baixa intensitat, el pes del personal d'atenció directe sobre el cost total és considerablement superior al de les altres dues modalitats. Aquesta situació és anòmla, ja que caldria esperar el contrari a partir de la ràtio d'atenció requerida. Tant l'ocupació com la mitjana d'usuaris són més baixes en els centres d'aquesta modalitat, fet que podria explicar parcialment aquests resultats. En tot cas, atès el baix nombre d'observacions, no és possible arribar a una conclusió ferma.

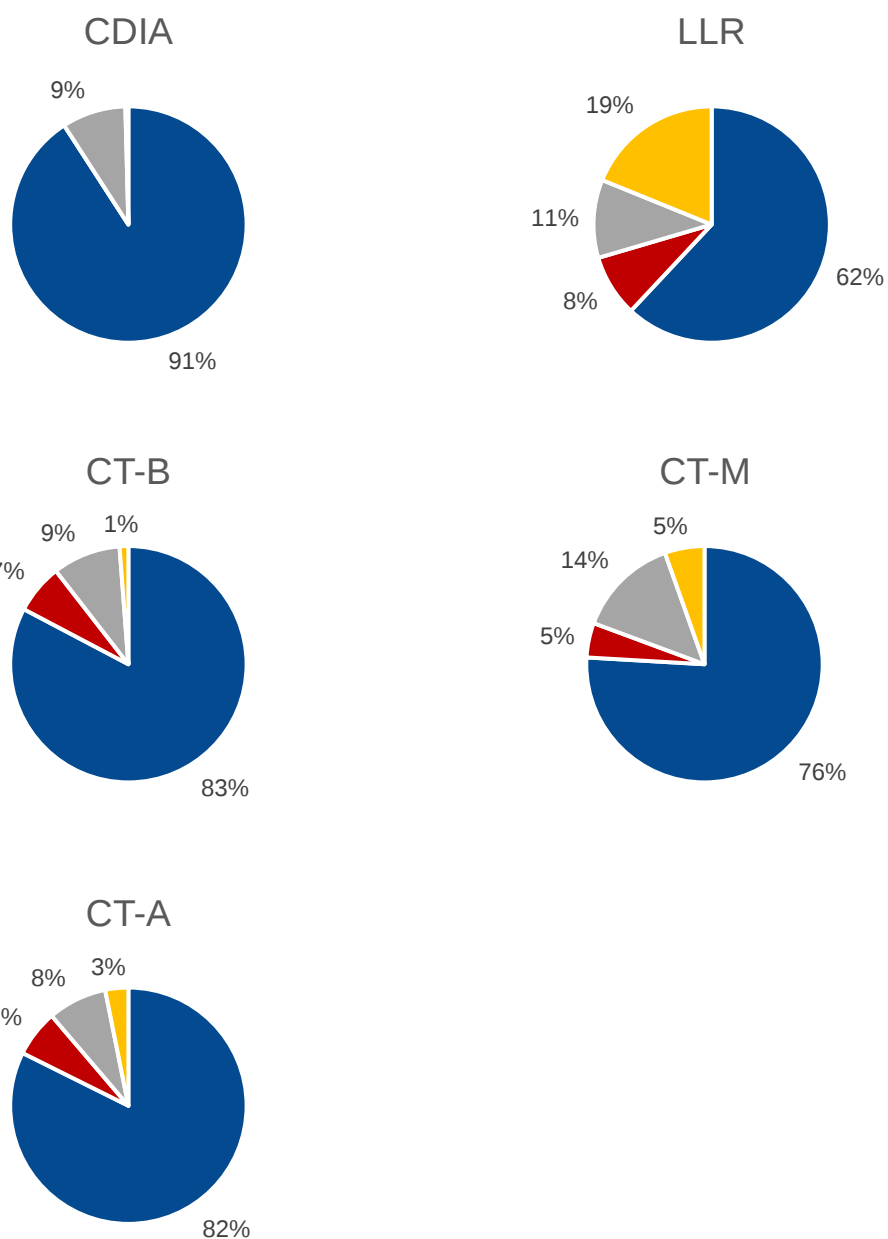
Taula 13. Cost en personal respecte del cost total

Servei	Personal d'atenció directa	Total personal
Centre de dia	73%	80%
Llar residència	52%	74%
Comunitat terapèutica de baixa intensitat	62%	69%
Comunitat terapèutica de mitja intensitat	51%	63%
Comunitat terapèutica d'alta intensitat	50%	56%

Font: elaboració pròpia.

El gràfic 2 mostra la distribució del cost anual per servei i bloc de professionals. S'hi observa que, en tots els serveis, predomina el personal assistencial, amb valors que oscil·len entre el 76% i el 91% del cost total de personal, excepte el servei de llar residència, en què aquest pes és notablement més reduït. La proporció de la resta de blocs de personal varia entre serveis: alguns disposen de més personal sanitari, d'altres de més personal de serveis generals, i d'altres de més personal d'administració.

Gràfic 2. Cost anual per servei i col·lectiu professional

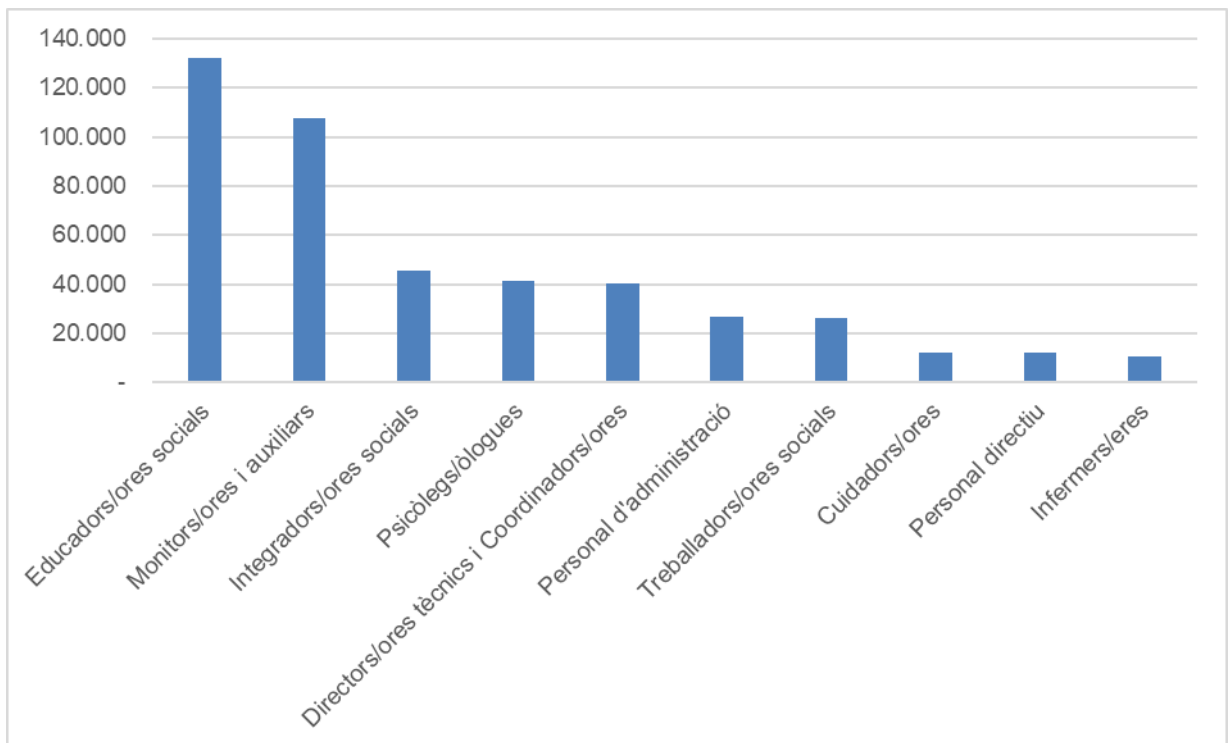
	Personal assistencial i social
	Personal sanitari
	Personal d'administració
	Personal de serveis generals

En el servei de comunitat terapèutica, són els mateixos usuaris que s'encarreguen majoritàriament de les tasques de serveis generals, sota la supervisió del personal assistencial. Això fa que el pes del personal de serveis generals sigui més reduït que en el servei de llar residència per a persones afectades pel virus VIH-sida, que presenta una organització funcional notablement diferent.

Perfils professionals

El gràfic 3 mostra els 10 col·lectius professionals més freqüents segons el total d'hores contractades per al conjunt dels serveis. Els perfils més habituals són els educadors socials, els monitors i auxiliars de monitors, i els integradors socials. Entre els perfils més freqüents no hi figura cap perfil sanitari, ja que aquest té un pes negligible en el servei de centre de dia per a persones amb addiccions. La taula 14 presenta, en ordre descendent, el cost per hora contractada corresponent als mateixos perfils.

Gràfic 3. Col·lectius més freqüents per hores treballades

Font: elaboració pròpia.

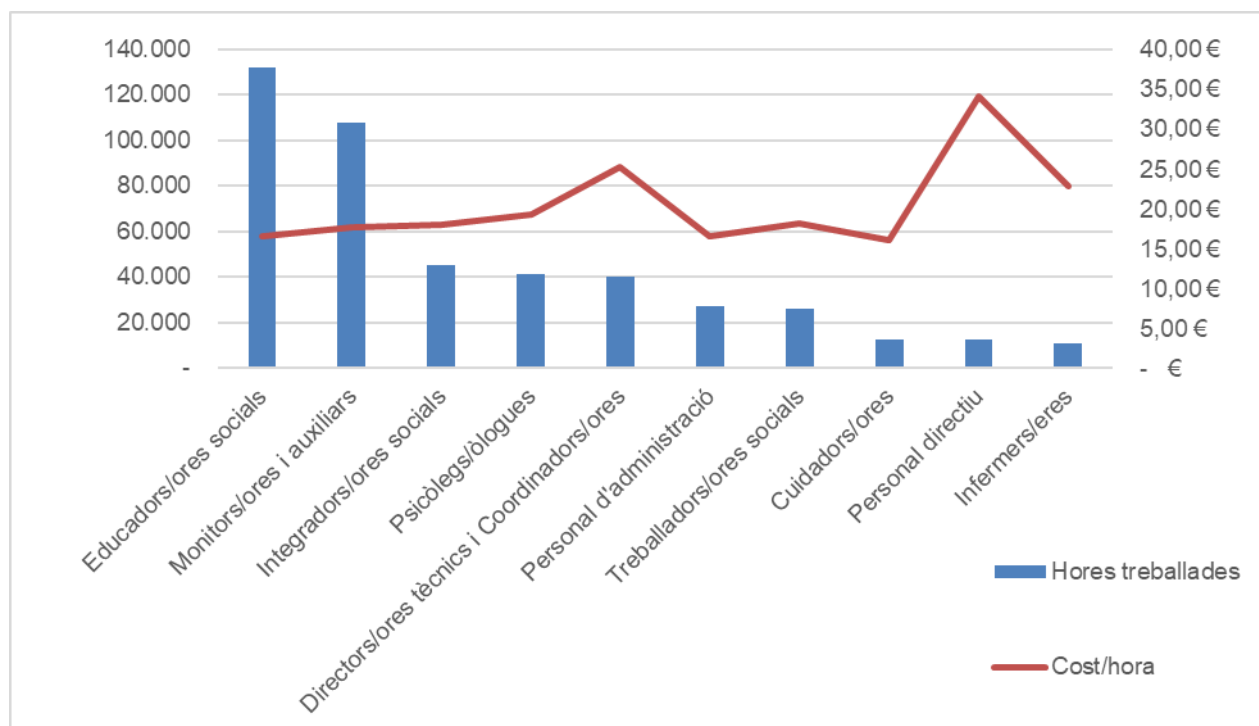
Taula 14. Cost per hora treballada

Col·lectiu	Cost per hora contractada
Personal directiu (subdirectors, directors, gerents, etc.)	34,05 €
Director/a tècnic i coordinador/a	25,18 €
Personal d'infermeria	22,75 €
Psicòlegs, pedagogs, etc.	19,18 €
Treballadors socials	18,15 €
Integradors socials	17,92 €
Monitors i auxiliars de monitors	17,71 €
Educadors socials	16,55 €
Personal d'administració	16,45 €

Font: elaboració pròpia.

El gràfic 4 mostra una comparació entre la retribució per hora i el total d'hores contractades per col·lectiu professional en el conjunt de centres de la mostra.

Gràfic 4. Comparació entre la retribució per hora i el total d'hores contractades per col·lectiu professional, segons el servei

Font: elaboració pròpia.

Altres dades del personal

La taula 15 presenta el pes dels diferents convenis laborals en cadascun dels serveis, així com en el conjunt de centres de la mostra. No hi ha cap conveni que predomini en tots els serveis.

En el cas dels centres que presten el servei de centre de dia per a persones amb addiccions, s'aplica majoritàriament el Conveni col·lectiu estatal d'acció i intervenció social 2022-2024 (codi núm. 99100155012015).

Pel que fa als centres que ofereixen el servei de comunitat terapèutica i el servei de llar residència, hi predomina el Conveni col·lectiu de treball de Catalunya d'acció social amb infants, joves, famílies i d'altres en situació de risc per als anys 2013-2018 (codi núm. 79002575012007).

En relació amb el servei de llar residència, cal destacar que la meitat dels centres apliquen convenis propis. Els convenis amb una presència més reduïda són: el Conveni col·lectiu de treball d'establiments sanitaris d'hospitalització, assistència, consulta i laboratoris d'anàlisis clíniques de Catalunya per als anys 2023-2025 (codi núm. 79000815011994) i el III Conveni col·lectiu de treball dels hospitals d'aguts, centres d'atenció primària, centres sociosanitaris i centres de salut mental concertats amb el Servei Català de la Salut (codi núm. 79100135012015).

Taula 15. Distribució de la mostra per conveni aplicat

Conveni	Centre de dia	Comunitat terapèutica	Llar residència	Total
Estatutal d'acció social	66,67%	66,67%	-	51,85%
Autonòmic d'acció social	-	20,00%	50,00%	22,22%
D'empresa	-	-	50,00%	11,11%
Autonòmic d'establiments sanitaris	16,67%	13,33%	-	11,11%
Sistema Sanitari d'Utilització Pública de Catalunya (SISCAT)	16,67%	-	-	3,70%

També s'han recollit dades sobre l'absentisme justificat, les cotitzacions socials a càrrec de l'empresa i l'antiguitat mitjana de la plantilla. L'absentisme justificat —que inclou baixes per incapacitat temporal (IT), accidents, permisos i altres causes— representa una mitjana del 10,17%. Les cotitzacions empresarials se situen en un 32% del total de sous i salaris, i l'antiguitat mitjana de la plantilla és de 7,97 anys.

Finalment, els centres han informat que hi ha un total de 230 persones voluntàries i 96 treballadors en pràctiques.

Resta del cost de la prestació del servei

En l'anàlisi dels costos, es constata una diferència significativa entre els diversos serveis pel que fa a la distribució de la despesa en manutenció, neteja i bugaderia, manteniment i subministraments. Tant la neteja i la bugaderia com el manteniment presenten una variabilitat que se situa entre l'1% i el 6% del cost total. Els costos de neteja són baixos en els serveis de comunitat terapèutica, tot i ser serveis residencials, ja que aquestes tasques són assumides principalment pels mateixos usuaris.

Els subministraments representen entre el 3% i el 6%, i la despesa en seguretat és residual en tots els serveis (al voltant del 0%). Pel que fa al servei de cuina, els valors fluctuen entre el 6% i el 12% del cost total dels serveis residencials. La variabilitat en el cost de la manutenció per usuari podria estar relacionada amb l'assumpció de tasques de cuina per part dels usuaris en les comunitats terapèutiques.

Cost complementari

El cost complementari inclou tant les despeses relatives a l'administració del centre com altres no recollides en la resta de categories. Aquest cost representa entre el 14% i el 17% del cost total. Només els costos d'administració representen entre un 9% i un 14% del cost total, mentre que la resta de costos complementaris no superen el 5% i corresponen principalment a altres amortitzacions i a primes d'assegurances.

S'observa un patró en la distribució dels costos d'administració entre els diferents centres. En alguns casos, els centres opten per mantenir una plantilla interna reduïda de personal administratiu, fet que es compensa amb una despesa més elevada en serveis externs per cobrir les necessitats administratives. En canvi, altres centres aposten per un equip intern més nombrós, cosa que disminueix la necessitat de recórrer a serveis administratius externs i, en conseqüència, redueix els costos estructurals externs. Aquesta dinàmica suggereix una relació inversa entre la dimensió del personal administratiu propi i la despesa en serveis estructurals externs.

Cal remarcar que algunes de les diferències observades poden ser atribuïbles a la comptabilitat de les entitats, en funció de si aquests costos es consideren conjuntament amb la resta de costos de personal i contractes, o bé si es presenten de manera agregada com a cost dels serveis centrals imputable al servei. En tot cas, el fet d'agrupar aquests costos com a costos d'administració respon a aquesta heterogeneïtat de criteris.

La taula 16 mostra els costos estructurals externs per plaça ocupada i servei, així com el cost d'administració total per plaça ocupada. Tal com s'observa, la dimensió dels costos estructurals externs és molt variable entre serveis, fet que es pot deure als motius ja esmentats.

Taula 16. Costos estructurals externs i costos d'administració

Servei	Costos estructurals externs per plaça ocupada	Pes relatiu al cost total	Cost d'administració per plaça ocupada	Pes relatiu al cost total
Centre de dia	236,42 €	3%	1.135,32 €	7%
Llar residència	283,58 €	1%	5.752,00 €	8%
Comunitat terapèutica de baixa intensitat	214,00 €	1%	3.752,60 €	6%
Comunitat terapèutica de mitja intensitat	483,47 €	2%	4.219,53 €	9%
Comunitat terapèutica d'alta intensitat	2.488,88 €	7%	5.959,21 €	5%

Font: elaboració pròpia.

Cost de l'immoble

El cost de l'immoble, juntament amb el cost d'altres amortitzacions, representa entre el 2% i el 9% del cost total en funció del tipus de servei. Les diferències observades s'expliquen, entre altres factors, per la naturalesa jurídica de l'immoble —ja sigui llogat, en propietat o cedit— i la seva distribució segons el servei prestat. La taula 17 mostra la distribució dels centres segons el seu règim de propietat i el servei que ofereixen.

Taula 17. Distribució dels centres segons la naturalesa i el servei

Servei	Nombre de centres en propietat	Nombre de centres cedits amb gestió delegada	Nombre de centres cedits amb concert social	Nombre de centres arrendats
Centre de dia	1	0	2	3
Llar residència	5	0	1	0
Comunitat terapèutica de baixa intensitat	2	0	2	2
Comunitat terapèutica de mitja intensitat	0	0	1	2
Comunitat terapèutica d'alta intensitat	0	1	0	5
TOTAL	8	1	6	12

Font: elaboració pròpia.

Tal com s'observa, la majoria dels centres funcionen en règim d'arrendament. Només en el cas del servei de llar residència, els centres són principalment propietat de les entitats que presten el servei. Dels vuit centres de la mostra que són propietat de les mateixes entitats, tres ja estan amortitzats.

A causa del reduït nombre d'observacions, només s'ha calculat el cost per plaça ocupada en els centres de comunitat terapèutica que funcionen en règim d'arrendament. El cost mensual de l'arrendament per usuari en aquests serveis és de 216,22 euros, amb diferències notables entre modalitats, que es podrien explicar per la distribució geogràfica de les comunitats terapèutiques, entre altres factors.

2. Altres distribucions del cost

A més de distribuir els costos per blocs, aquests es poden classificar d'acord amb altres característiques. La taula 18 recull dues maneres de fer-ho: segons la imputació (costos directes i indirectes) i en funció de la seva naturalesa (dependència social, sanitaris, hotelers i altres), una opció especialment idònia per al sector social.

Taula 18. Altres estructures de cost

Classificació	Variables
Segons la imputació¹⁰	- Costos directes: es poden assignar directament a un servei, ja que hi tenen una relació directa. - Costos indirectes: són necessaris per al funcionament de l'organització, però no es poden assignar de manera unívoca a un servei específic, ja que són consumits per més d'un objecte de cost.
Segons la naturalesa del cost	- Dependència social: estan directament relacionats amb la cura i l'atenció física i psíquica de les persones. - Sanitaris: són els costos mèdics. - Hotelers: tenen un vincle directe amb la prestació dels serveis purament residencials. - Altres: no es poden classificar en cap de les tipologies anteriors.

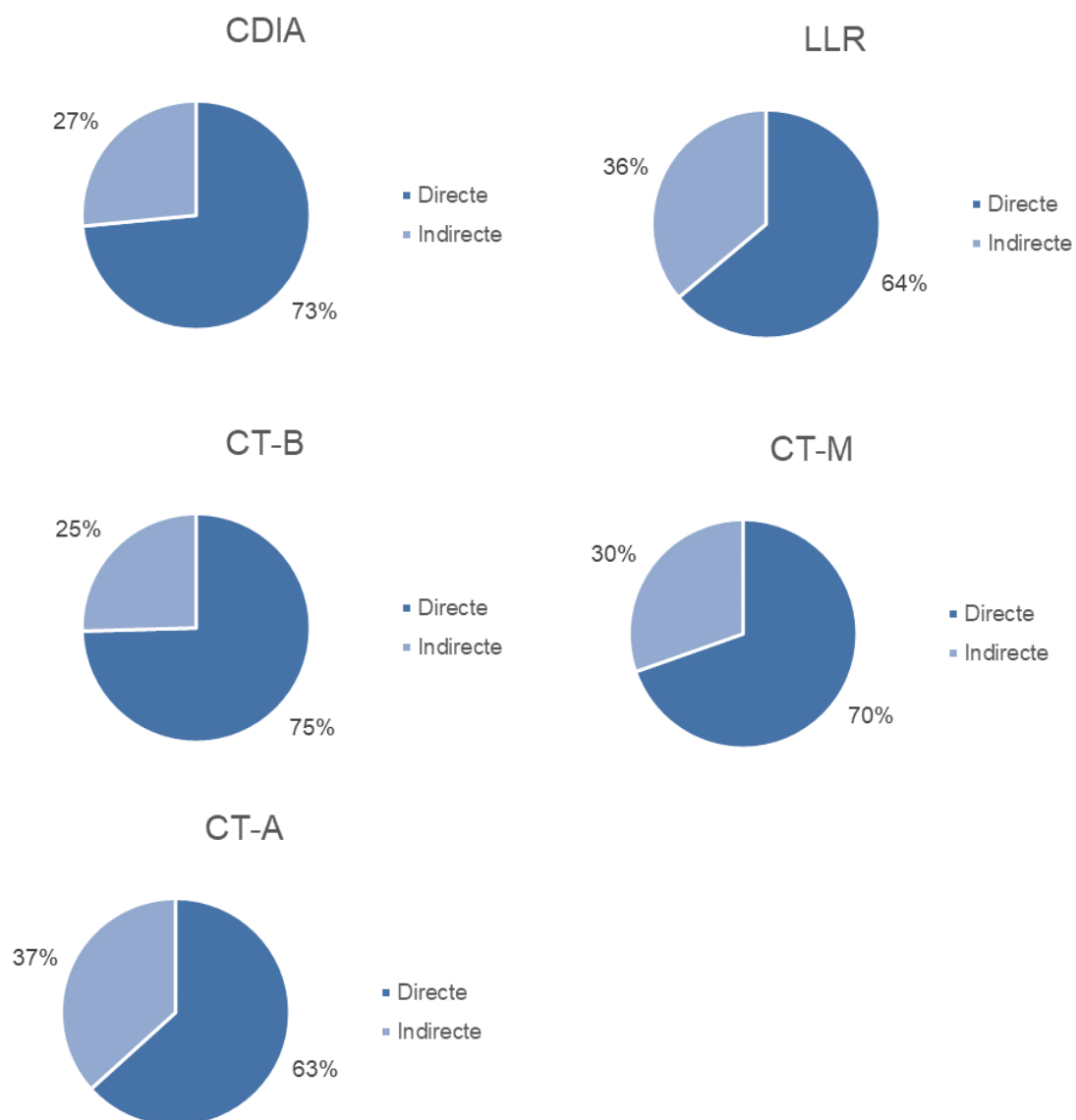
Font: elaboració pròpia amb dades dels departaments de Drets Socials i Inclusió i d'Economia i Finances.

Segons la imputació

La distribució entre els costos directes i els costos indirectes és força similar entre serveis. No obstant això, les diferències observades entre les diferents modalitats de comunitat terapèutica no s'ajusten al que caldria esperar a priori, ja que la modalitat de baixa intensitat presenta el pes més elevat de costos directes. Aquest fet s'explica pel cost més alt en personal d'atenció directa, tot i que, segons les ràtios d'atenció, s'esperaria la situació contrària.

¹⁰ Definicions extretes del Curs de càlcul i anàlisi de costos dels serveis públics de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i el Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, de febrer de 2022.

Gràfic 5. Distribució del cost segons la imputació

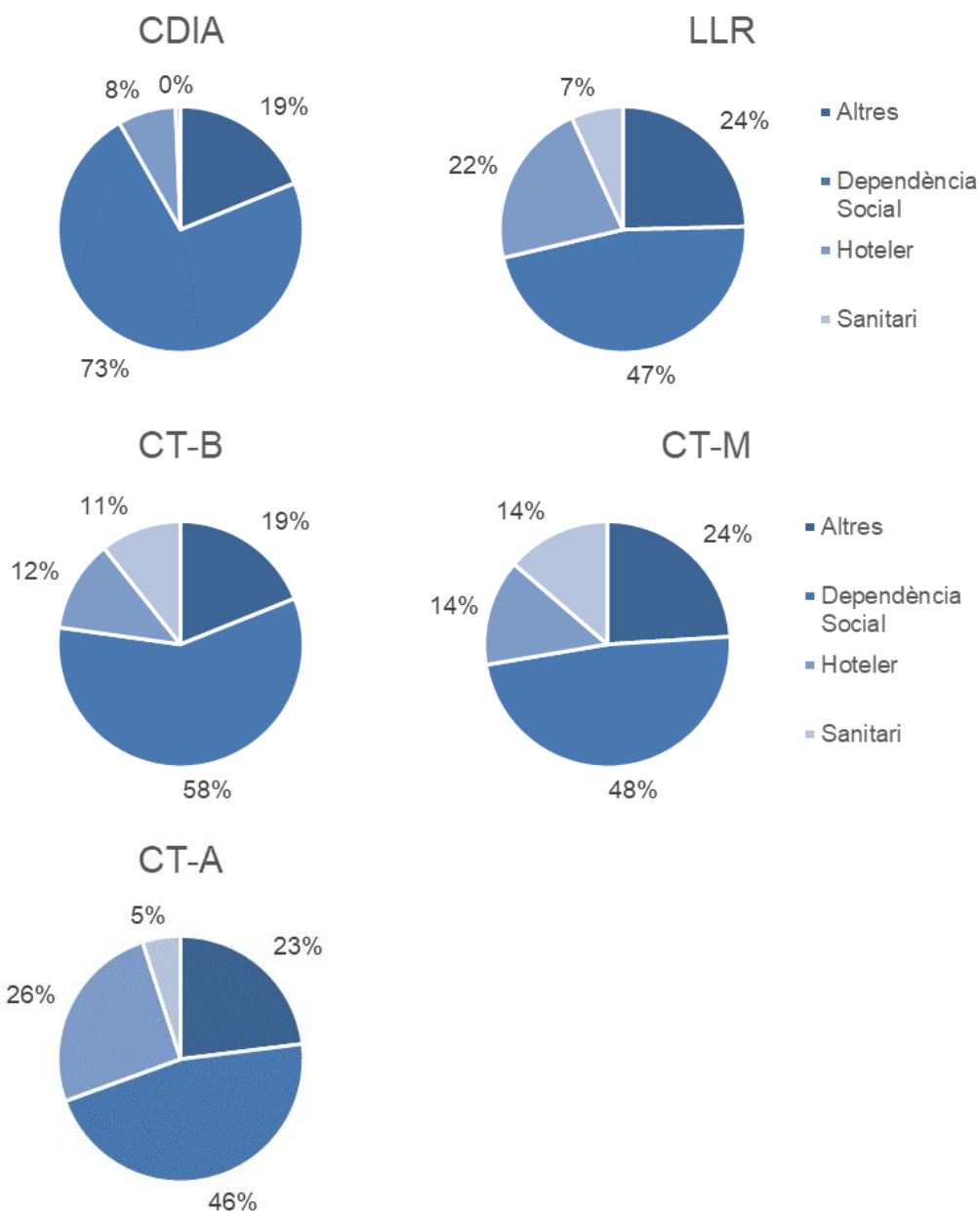

Font: elaboració pròpia.

Segons la naturalesa del cost

El gràfic 6 mostra la distribució del cost segons la seva naturalesa —dependència social, sanitari, hotel·ler i altres— per cada servei.

Gràfic 6. Distribució del cost segons la naturalesa

Font: elaboració pròpia.

Els costos de les diferents categories reflecteixen una distribució similar entre els serveis. Els costos associats a la dependència social representen la meitat o més del cost, principalment a causa del personal assistencial. La categoria següent més destacable és l'hotelera, que inclou el cost de l'immoble, manutenció, neteja i bugaderia, i subministraments. Les despeses sanitàries són relativament baixes, tot i que tenen un pes significatiu en els serveis de centres residencials.

CONCLUSIONS

El juny de 2023, el Departament de Drets Socials, amb la col·laboració dels sindicats i de les patronals del sector social, va acordar dur a terme un estudi rigorós i objectiu dels costos associats als serveis socials que presten les entitats proveïdores. Amb aquest propòsit, es va crear el Programa per a la revisió dels mòduls econòmics dels serveis de la Cartera de serveis socials.

Després d'haver analitzat els serveis residencials i diürns adreçats als col·lectius de gent gran, infants i adolescents, i persones amb discapacitat, els serveis següents que cal analitzar són els residencials i diürns per a persones amb addiccions i persones afectades pel virus VIH-sida. Per tant, els serveis objecte d'anàlisi d'aquest informe són: el centre de dia per a persones amb addiccions, la comunitat terapèutica per a persones amb drogodependències i el servei temporal de llar residència per a persones afectades pel virus VIH-sida. Paral·lelament, s'ha elaborat un altre informe que analitza serveis de la mateixa tipologia adreçats al col·lectiu de persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental.

S'ha utilitzat un mètode basat en la recopilació i la validació de dades mitjançant un formulari de costos que s'ha adreçat a tots els centres que presten aquests serveis. La representativitat estadística d'aquest informe és elevada, ja que la mostra final és del 75% sobre el total de serveis prestats en règim de concert social o gestió delegada.

No obstant això, a diferència dels informes anteriors, aquest estudi compta amb molt poques observacions per servei, amb un màxim de sis observacions per cadascun dels serveis analitzats. Cal tenir present que els serveis de comunitat terapèutica se subdivideixen en tres modalitats en funció de la intensitat de suport (baixa, mitja i alta). La taula 19 mostra el resum del cost mensual per plaça ocupada corresponent a l'any 2023 per cadascun dels serveis objecte d'estudi.

Taula 19. Cost mensual per usuari

Servei	Centre de dia	Llar residència	Comunitat terapèutica de baixa intensitat	Comunitat terapèutica de mitja intensitat	Comunitat terapèutica d'alta intensitat
Cost mensual per usuari	610,51 €	3.186,46 €	2.286,39 €	2.165,94 €	2.927,22 €

Font: elaboració pròpia

Pel que fa a la distribució del cost, el personal representa entre el 56% i el 69% del cost total en els serveis de comunitat terapèutica; el 80% en el servei de centre de dia, i el 74% en el servei de llar residència. Els resultats obtinguts en el servei de comunitat terapèutica no s'ajusten al que s'esperaria segons les ràtios que estableix l'Ordre TSF/218/2020, de 16 de desembre, per a la provisió dels serveis de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública. Això és especialment rellevant en la modalitat de baixa intensitat, en què s'ha obtingut un cost en personal d'atenció directa per plaça ocupada superior al de les modalitats amb més intensitat.

Aquest fet es podria explicar parcialment per la baixa ocupació i pel nombre reduït d'usuaris atesos. No obstant això, atès el baix nombre d'observacions disponibles, no es pot descartar que també sigui degut a errors en la comptabilitat o a especificitats en la prestació que no es preveuen en la regulació dels serveis. En relació amb els perfils professionals, el personal assistencial —principalment educadors, monitors i integradors socials— constitueix el gruix tant pel que fa al nombre de professionals com al cost, ja que assumeix gran part de l'atenció directa.

El pes de la resta de costos de la prestació del servei i de l'immoble és molt variable en funció del servei. Les diferències observades en els costos associats a la neteja, el manteniment i la cuina en els serveis residencials es podrien explicar, almenys parcialment, per l'organització funcional de les comunitats terapèutiques, en què són els mateixos usuaris qui s'encarreguen de les tasques de serveis generals com a part del programa d'intervenció terapèutica.

BIBLIOGRAFIA

Díaz, B.; García, R.; López, C.; Pérez, A. (2022). Análisis de los costes de los centros de atención a la dependencia en Cantabria.

Díaz, B. (2012). Estimación del coste de la atención a la dependencia en centros residenciales y de atención diurna o nocturna. Zerbitzuan. Revista de Servicios Sociales, 52, 101-117.

Idescat i Departament de Drets Socials, Generalitat de Catalunya (2019). Enquesta econòmica dels serveis socials. Edició 2019.

Ordre DSO/244/2023, de 6 de novembre, per la qual s'actualitzen els preus i imports de determinats serveis socials de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública.

Ordre TSF/218/2020, de 16 de desembre, per a la provisió dels serveis de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública.

ANNEX: FORMULARI

ENQUESTA ECONÒMICA DELS SERVEIS SOCIALS DE CATALUNYA

Centre		Entitat proveïdora		Persona que respon l'enquesta	
Nom		Nom		Nom	
Adreça		Adreça		Càrrec	
Codi Postal		NIF		Telèfon	
Municipi		Codi Postal		Correu electrònic	
Comarca		Municipi			
Ubicació					
Codi(s) RESES					
Règim jurídic					

1. Descripció de l'activitat del centre

1.1 Capacitat i ocupació

Servei	Places concertades	Places no concertades	Capacitat registral	Dies d'atenció l'any	Hores d'atenció diàries	Estades màximes	Estades reals
Servei 1						0,00	
Servei 2						0,00	
Servei 3						0,00	

1.2 Característiques de les instal·lacions

Titularitat del centre
Mida (m2 útils)
Mida (m2 terreny)

1.3 Gestió dels serveis

Culina
Neteja i bugaderia
Mainteniment, conservació, reparació i jardineria
Transport
Seguretat

Tipus de gestió

1.4 Comentaris - Explicar les dades, les interpretacions i qualsevol altra informació rellevant relacionada la descripció de l'activitat.

--

2. Personal

2.1 Dades bàsiques sobre el conjunt del personal assalariat

Atenent la següent classificació d'àrees de treball, indicar el personal vinculat al centre, les hores treballades i el cost d'empresa per cada col·lectiu durant l'any 2023. Deixar en blanc aquells perfils professionals que no prestin serveis en el centre.

Les persones que tinguin activitat en més d'un perfil professional s'han d'anotar en cadascun d'aquests perfils, especificant la part proporcional d'hores treballades i el detall del cost salarial.

	Nombre de treballadors	Hores contractades	Hores de substitució	Hores de conveni	Cost anual (€)
Personal d'administració					
Personal directiu - (Sub)Directors/es, Gerents, etc.					
Personal d'administració - Administrador/a, (Auxiliar) Administratiu/iva, etc.					
Personal de recepció i consergeria					
Personal assistencial					
Director/a tècnic/a i Coordinador/a					
Cuidadors/es					
Treballadors/ores socials					
Educadors/es socials					
Integrador/a social					
Treballador/a familiar					
Mestres de taller					
Monitors/ores (i auxiliars de monitor/ores)					
Inseridors/ores sociolaborals					
Terapeutes ocupacionals					
Psicòlegs/òlogues, Pedagogues, Psicopedagogues, etc.					
Personal sanitari					
Metges/esses					
Psiquiatres o neuròlegs/es					
Infermers/eres					
Auxiliars d'infermeria					
Fisioterapeutes					
Personal de serveis generals					
Personal de cuina					
Personal de neteja i bugaderia					
Personal de manteniment, conservació, reparació i jardineria					
Personal de transport					
Personal de seguretat					
Altres personal					
(Nom)					
(Nom)					
(Nom)					
TOTAL PERSONAL	0	0,00	0,00	0	- €

2.2 Altres dades	Valor	Informació addicional
A quin conveni col·lectiu està acollit el personal del centre?		
Antiguitat mitjana de la plantilla		
Percentatge (%) d'absentisme justificat		
Nombre de personal no remunerat (voluntariat, religiós/a, etc.)		
Nombre de persones en pràctiques		

2.3 Comentaris - Explicar les dades, les interpretacions i qualsevol altra informació rellevant relacionada amb el personal.

3. Dades econòmiques

3.1 Despeses corrents

Anteure les despeses corrents del període de referència (2023). No s'inclouen les despeses per l'adquisició de béns inventariables (les quotes s'han d'incloure en el següent apartat). L'IVA pagat només s'ha d'incloure en les despeses en el cas dels centres que no el poden transferir (és a dir, els centres exempts de cobrament).

Despeses de personal

	Cost anual (€)
Sous i salaris - sense Seguretat Social	
Seguretat Social a càrrec de l'entitat	
Altres despeses de personal (ex: retribucions en espècie)	
Comprovació	CORRECTE
Cost anual de les indemnitzacions	
Cost de les persones en pràctiques	
Cost del personal no remunerat	

Compres

	Cost anual (€)
Compra d'aliments	
Compra de material de neteja i bugaderia	
Compra de material de manteniment, conservació, reparació i jardineria	
Compra de material de prevenció	
Compra de material sanitari i medicaments	
Compra de parament de la llar i vestuari (treballadors/es i usuaris/es)	
Compra de material d'oficina i petits elements informàtics	
Compra de material educatiu i despeses per a activitats i oci	
Compra de mobilitat i transport (tiquets transport públic, aparcament, etc.)	
Altres compres	
(Nom)	
(Nom)	
(Nom)	

Contractes de serveis

	Cost anual (€)
Contracte de servei de cuina	
Contracte de neteja i bugaderia	
Contracte de manteniment, conservació, reparació i jardineria	
Contracte de recollida i tractament de residus	
Contracte de professionals externs de la salut	
Contracte de servei de transport	
Contracte de seguretat	
Contracte de servei de gestoria, assessoria i auditoria	
Contracte de servei informàtics	
Contracte de formació i prevenció de riscos	
Contracte d'activitats, tallers i oci i lleure	
Altres contractes de serveis	
(Nom)	
(Nom)	
(Nom)	

Subministraments

	Cost anual (€)
Subministraments d'energia elèctrica	
Subministraments d'aigua	
Subministraments de gas	
Altres subministraments (ex: gasoil)	
Comunicacions (telèfon, connexió internet, etc.)	

Altres despeses

	Cost anual (€)
Arrendaments d'immobles	
Arrendaments de vehicles	
Altres arrendaments	
Primes d'assegurances	
Costos estructurals externs - Costos de l'entitat que s'imputen al centre (recursos humans, activitat econòmica...)	
Despeses financeres i bancàries	
Tributs	
Pèrdues i despeses excepcionals	

Amortitzacions anuals

	Cost anual (€)	Valor inicial (€)	Termini renovació mitjà (anys)
Amortitzacions d'immoble			
Altres amortitzacions			

Variació d'existències

--	--

TOTAL DESPESES CORRENTS (més amortitzacions i variació d'existències)

- €

3.2 Comentaris - Explicar les dades, les interpretacions i qualsevol altra informació rellevant relacionada amb la despesa i l'immobilitzat.

3. Dades econòmiques

3.1 Despeses corrents

Anotar les despeses corrents del període de referència (2023). No s'inclouen les despeses per l'adquisició de béns inventariables (les quals s'han d'incloure en el següent apartat). L'IVA pagat només s'ha d'incloure en les despeses en el cas dels centres que no el poden transferir (és a dir, els centres exempts de cobrar-los).

Despeses de personal

	Cost anual (€)	
Sous i salari - sense Seguretat Social		
Seguretat Social a càrrec de l'entitat		
Altres despeses de personal (ex: retribucions en espècie)		
Comprovació	CORRECTE	Comprovació
Cost anual de les indemnitzacions		
Cost de les persones en pràctiques		
Cost del personal no remunerat		

Compres

	Cost anual (€)
Compra d'aliments	
Compra de material de neteja i bugaderia	
Compra de material de manteniment, conservació, reparació i jardineria	
Compra de material de prevenció	
Compra de material sanitari i medicaments	
Compra de parament de la llar i vestuari (treballadors/es i usuària/es)	
Compra de material d'oficina i petits elements informàtics	
Compra de material educatiu i despeses per a activitats i oci	
Compra de mobilitat i transport (tiquets TP, aparcament, etc.)	
Altres compres	
(Nom)	
(Nom)	
(Nom)	

Contractes de serveis

	Cost anual (€)
Contracte de servei de cuina	
Contracte de neteja i bugaderia	
Contracte de manteniment, conservació, reparació i jardineria	
Contracte de recollida i tractament de residus	
Contracte de professionals externs de la salut	
Contracte de serveis de transport	
Contracte de seguretat	
Contracte de serveis de gestoria, assessoria i auditoria	
Contracte de serveis informàtics	
Contracte de formació i prevenció de riscos	
Contracte d'activitats, tallers i oci i lleure	
Altres contractes de serveis	
(Nom)	
(Nom)	
(Nom)	

Subministraments

	Cost anual (€)
Subministraments d'energia elèctrica	
Subministraments d'aigua	
Subministraments de gas	
Altres subministraments (ex: gsoil)	
Comunicacions (telèfon, connexió internet, etc.)	

Altres despeses

	Cost anual (€)
Arrendaments d'immobles	
Arrendaments de vehicles	
Altres arrendaments	
Primes d'assegurances	
Costos estructurals externs - Costos de l'entitat que s'imputen al centre (recursos humans, gestió econòmica...)	
Despeses financeres i bancàries	
Tributs	
Pèrdues i despeses excepcionals	

Amortitzacions anuals

	Cost anual (€)	Valor inicial (€)	Termini renovació mitjà (anys)
Amortitzacions d'immoble			
Altres amortitzacions			

Variació d'existències

TOTAL DESPESES CORRENTS (més amortitzacions i variació d'existències)	- €

3.2 Comentaris - Explicar les dades, les interpretacions i qualsevol altra informació rellevant relacionada amb la despesa i l'immobilitzat.